TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2005 m. gruodžio 15 d. *

Byloje C-86/03

dėl 2003 m. vasario 26 d. pagal EB 230 straipsnį pareikšto ieškinio dėl panaikinimo

Graikijos Respublika, atstovaujama P. Mylonopoulos ir A. Samoni-Rantou, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Europos Bendrijų Komisiją, atstovaujamą M. Konstantinidis ir G. Valero Jordana, nurodžiusią adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovę,

* Proceso kalba: graikų.

palaikomą:

Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos S. Kyriakopoulou ir B. Hoff-Nielsen,

įstojusios į bylą šalies,

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas P. Jann, teisėjai N. Colneric, J. N. Cunha Rodrigues (pranešėja), M. Ilešič ir E. Levits,

generalinis advokatas A. Tizzano,
posėdžio sekretorius H. Von Holstein, kanclerio pavaduotojas,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2005 m. balandžio 28 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2005 m. birželio 16 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Graikijos Respublika ieškiniu prašo panaikinti 2002 m. gruodžio 17 d. Komisijos sprendimą 2003/3/EB dėl Graikijos pateikto prašymo leisti jos teritorijos dalyje naudoti sunkųjį mazutą, kuriame didžiausias sieros kiekis yra 3 masės procentai (OL L 4, 2003, p. 16, toliau – ginčijamas sprendimas). Nepatenkinus pirmojo reikalavimo, remdamasi EB 241 straipsniu ji Teisingumo Teismo prašo pripažinti netaikytina 1999 m. balandžio 26 d. Tarybos direktyvą 1999/32/EB dėl sieros kiekio sumažinimo tam tikrose skystojo kuro rūšyse ir iš dalies keičiančią Direktyvą 93/12/EEB (OL L 121, p. 13, toliau – direktyva).

Teisinis pagrindas ir faktinės aplinkybės

Direktyva

2 EB sutarties 130 S straipsnio (po pakeitimo – EB 175 straipsnis) pagrindu priimtos direktyvos 1 straipsnio 1 ir 2 dalys nurodo:

„1. Šios direktyvos tikslas – sumažinti sieros dioksido išmetimą, atsirandantį deginant tam tikrų rūšių skystąjį kurą, ir tuo būdu sumažinti tokių išmetimų sukeliamą žalingą poveikį žmonėms ir aplinkai.

2. Sieros dioksido išmetimą, atsirandantį deginant tam tikras iš naftos gaunamo skystojo kuro rūšis, galima sumažinti nustatant sieros kiekio tokiame kure ribas kaip sąlygą jį naudoti valstybių narių teritorijoje.

<...>"

3 Pagal direktyvos 3 straipsnio 1, 2 ir 5 dalis:

„1. Valstybės narės imasi veiksmų, reikalingų užtikrinti, kad nuo 2003 m. sausio 1 d. jų teritorijoje sunkusis mazutas, kuriame esantis sieros kiekis viršija 1,00 masės procentą, nebus naudojamas.

2. Jeigu atsižvelgiama į oro kokybės standartus dėl sieros dioksido, nustatytus Direktyvoje 80/779/EEB arba kituose Bendrijos teisės aktuose, kuriais šie standartai ir kitos atitinkamos Bendrijos nuostatos panaikinami arba pakeičiami, ir išmesti teršalai neprisideda prie kritinių kiekių viršijimo bet kurioje valstybėje narėje, valstybė narė visoje savo teritorijoje ar jos dalyje gali leisti naudoti sunkųjį mazutą, kuriame sieros kiekis yra tarp 1,00 ir 3,00 masės procentų. Toks leidimas duodamas tik tol, kol dėl vienoje valstybėje narėje išmestų teršalų kitoje valstybėje narėje nebus viršijami kritiniai kiekiai.

<...>

5. Jeigu valstybė narė pasinaudoja šio straipsnio 2 dalyje nurodytomis galimybėmis, ji ne vėliau kaip prieš 12 mėnesių apie tai praneša Komisijai ir visuomenei. Komisijai turi būti pateikiama pakankamai informacijos, kad ji galėtų įvertinti, ar laikomasi šio straipsnio 2 dalyje minėtų kriterijų. Komisija apie tai praneša kitoms valstybėms narėms.

Komisija per šešis mėnesius nuo tos dienos, kai ji gauna informaciją iš valstybės narės, išnagrinėja numatytas priemones ir 9 straipsnyje nustatyta tvarka priima sprendimą, kurį perduoda valstybėms narėms. Šis sprendimas patikslinamas kas aštuoneri metai, remiantis informacija, kurią suinteresuotoji valstybė narė turi pateikti Komisijai 9 straipsnyje nustatyta tvarka."

4 Pagal direktyvos 2 straipsnio 6 dalį „kritinis kiekis – tai kiekybinis vieno arba kelių teršalų poveikio įvertinimas, kai, esant žemesnėms vertėms, pagal dabar turimas žinias nepasireiškia pastebimas pavojingas poveikis jautriems aplinkos elementams". (Pataisytas vertimas)

5 Direktyvos 9 straipsnis nustato:

„Komisijai padeda patariamasis komitetas, sudarytas iš valstybių narių atstovų, kuriam pirmininkauja Komisijos atstovas.

Komisijos atstovas komitetui pateikia priemonių, kurių turi būti imtasi, projektą. Komitetas savo nuomonę dėl projekto pareiškia per tokį laiką, kurį nustato pirmininkas priklausomai nuo klausimo skubumo, jeigu reikia, balsuojant.

Nuomonė turi būti įrašoma į protokolą; be to, kiekviena valstybė narė turi teisę prašyti įrašyti į protokolą jos poziciją.

Komisija turi, kiek įmanoma, atsižvelgti į komiteto nuomonę. Ji komitetui praneša apie tai, kaip buvo atsižvelgta į jo nuomonę."

Ginčijamas sprendimas

6 Iš ginčijamo sprendimo konstatuojamųjų dalių matyti, kad procedūra, kuri buvo užbaigta šio sprendimo priėmimu, vyko toliau nurodytu būdu.

7 2001 m. gruodžio 17 d. Graikijos Respublika, remdamasi direktyvos 3 straipsnio 2 dalimi, pateikė Komisijai prašymą leisti visoje teritorijoje, išskyrus Atikos baseiną, naudoti sunkųjį mazutą, kuriame didžiausias sieros kiekis yra 3 masės procentai (trečioji konstatuojamoji dalis).

8 2002 m. sausio 23 d. Komisija Graikijos valdžios institucijų paprašė pateikti papildomą informaciją, kurią ji gavo 2002 m. vasario 19 dieną. Tų pačių metų birželio 4 d. Graikijos vyriausybė pakeitė savo prašymą prašydama leisti laikinai iki 2008 m. taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, o likusį laikotarpį patikslinti (ketvirta konstatuojamoji dalis).

9 Pagal septintąją konstatuojamąją dalį Graikijos Respublika tvirtina, kad praktiškai ji neprisideda prie sieros atsargų kaupimo ir kritinių rūgštingumo kiekių viršijimo kitose valstybėse narėse. Ji pripažino, kad prisideda prie 1 % sieros atsargų kaupimo Italijoje.

10 Komisija kreipėsi pagalbos į bendradarbiavimo programą Tolimų oro teršalų pernašų Europoje monitoringo ir vertinimo srityje (toliau – EMEP). Šiuo klausimu Norvegijos meteorologijos institutas (*Meteorological Synthesizing Centre-West*, toliau – institutas) atliko išsamų tyrimą dėl Graikijos prisidėjimo prie sieros atsargų kaupimo Italijoje, kurios 5 % jautriose rūgštėjimui ekosistemose buvo užregistruotas kritinio rūgštingumo kiekio viršijimas (aštuntoji konstatuojamoji dalis).

11 Šio tyrimo rezultatai buvo aprašyti dviejose, 2002 m. vasario 22 d. ir kovo 22 d., ataskaitose nurodant, kad dėl Graikijos išmetamų teršalų rūgštingumo kritinis kiekis buvo viršytas bent šešiose vietovėse, kuriose kritinio kiekio viršijimas buvo akivaizdus. Šiose vietovėse Graikijos prisidėjimas neviršijo 0,5 %, todėl EMEP padarė išvadą, jog šis tyrimas patvirtina apskaičiavimus, kad dėl Graikijos Respublikos Italijoje atsiranda 1 % visų sieros atsargų (devintoji ir dešimtoji konstatuojamosios dalys).

12 Direktyvos 9 straipsnyje numatytas patariamasis komitetas (toliau – patariamasis komitetas) pirmą kartą susirinko 2002 m. balandžio 15 dieną. Akivaizdu, jog šis komitetas per susirinkimą pritarė Komisijos projektui atmesti Graikijos Respublikos prašymą.

13 Pagal vienuoliktąją konstatuojamąją dalį 2002 m. liepos 5 d. remdamasi tuo, kad iš anksto pateiktas pranešimas buvo neišsamus ir kad liepos mėn. pabaigoje bus pateikta papildoma informacija, ši vyriausybė Komisijos paprašė prašymą apsvarstyti iš naujo. 2002 m. liepos 15 d. laišku Komisija Graikijos valdžios institucijų paprašė pateikti, kaip įmanoma skubiau, nurodytą informaciją pažymėdama, jog direktyvos 3 straipsnio 5 dalyje įtvirtintas 6 mėnesių terminas pradedamas skaičiuoti nuo šios informacijos gavimo dienos.

14 2002 m. liepos 30 d. Graikijos valdžios institucijos pateikė duomenis, kiek buvo išmesta sieros dioksido 2000 m. Graikijoje, ir paprašė jų prašymą nagrinėti atsižvelgiant į šiuos duomenis. 2002 m. spalio 3 d. šios institucijos iš naujo įvertino Italijos ekosistemų apsaugos lygį atsižvelgdamos į Graikijos prisidėjimą prie kritinio rūgštingumo kiekio viršijimo (dvyliktoji konstatuojamoji dalis).

15 Iš tryliktosios konstatuojamosios dalies matyti, kad EMEP, kurią taip pat palaikė Kritinių atsargų ir lygių poveikio kartografijai koordinavimo centras (toliau – CCE), patvirtino ankstesnę išvadą, kad dėl tokio 2000 m. Graikijos Respublikos nurodyto Graikijos išmesto sieros dioksido kiekio Italijoje buvo viršyti kritiniai rūgštingumo kiekiai. Šių rezultatų santrauka buvo pateikta 2002 m. lapkričio 19 d. ataskaitoje, ir ja remiantis buvo neginčijamai įrodyta, jog Graikijoje išmetami teršalai iš tikrųjų prisideda prie kritinių rūgštingumo kiekių viršijimo kitose valstybėse narėse, kaip antai Italijoje.

16 Atsižvelgdama į Graikijos Respublikos pateiktą informaciją dėl oro kokybės ir į EMEP atliktą tyrimą dėl Graikijos prisidėjimo prie kritinių kiekių viršijimo, kurį patvirtino CCE, Komisija ginčijamu sprendimu atsisakė Graikijos Respublikai leisti taikyti prašomą nukrypti leidžiančią nuostatą remdamasi tuo, jog nebuvo įvykdytas reikalavimas neviršyti kritinių kiekių (keturioliktoji konstatuojamoji dalis).

17 Galiausiai, iš keturioliktosios konstatuojamosios dalies matyti, kad ginčijamas sprendimas atitinka 2002 m. gruodžio 10 d. susirinkime pareikštą patariamojo komiteto nuomonę.

Šalių reikalavimai

18 Graikijos vyriausybė Teisingumo Teismo prašo:

— panaikinti ginčijamą sprendimą;

— patvirtinus Komisijos siūlomą direktyvos išaiškinimą, pripažinti direktyvą netaikytina remiantis EB 241 straipsniu;

— priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

19 Komisija Teisingumo Teismo prašo:

— atmesti ieškinį;

— priteisti iš Graikijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

20 2003 m. rugsėjo 10 d. Nutartimi Europos Sąjungos Tarybai buvo leista įstoti į bylą palaikyti Komisijos reikalavimus. Ji Teisingumo Teismo prašo atmesti Graikijos

Respublikos prašymą remiantis EB 241 straipsniu pripažinti direktyvą netaikytina kaip nepriimtiną ir priteisti iš ieškovės bylinėjimosi išlaidas.

Dėl ieškinio

21 Grįsdama savo ieškinį dėl panaikinimo Graikijos vyriausybė iš esmės remiasi keturiais pagrindais: teisės į gynybą ir direktyvos 3 straipsnio 2 dalies pažeidimu bei teisėtų lūkesčių apsaugos ir proporcingumo principų nesilaikymu.

Dėl pirmo pagrindo, susijusio su teisės į gynybą pažeidimu

Šalių argumentai

22 Graikijos vyriausybė pažymi, kad pagal Teisingumo Teismo praktiką teisės į gynybą užtikrinimas yra pagrindinis Bendrijos teisės principas. Konkrečiai kalbant, suinteresuotoji šalis iki sprendimo priėmimo turi būti informuota, kad galėtų per protingą terminą pasiruošti gynybai, jai turi būti tiksliai ir išsamiai pranešta apie pareikštus kaltinimus ir nurodytos faktinės aplinkybės bei argumentai, kuriais turi būti grindžiamas sprendimas. Tačiau šiuo atveju taip nebuvo padaryta, ypač kalbant apie 2002 m. gruodžio 10 d. patariamojo komiteto susirinkimo procedūrą.

23 Pirma, kadangi kvietimas į šį susirinkimą ir Komisijos sprendimo projektas bei dokumentai, kuriais ši institucija jį grindė, nacionalinėms delegacijoms buvo perduoti tik atitinkamai 2002 m. gruodžio 4 d. 14 val. 30 min. ir kitą dieną apie 11 val., Graikijos vyriausybė turėjo tik dvi darbo dienas pasiruošti gynybai. Taip patariamasis komitetas nesilaikė savo paties darbo tvarkos taisyklių projekte nustatytų terminų, pagal kurį kvietimas, įskaitant ir visus darbinius dokumentus, turi būti išsiųstas likus ne mažiau nei keturiolikai dienų iki susirinkimo dienos, išskyrus skubos atvejus, o jeigu numatytas priemones reikia taikyti nedelsiant, tokiu atveju šis terminas sutrumpinamas iki 5 dienų iki susirinkimo dienos. Šiuo atveju nebuvo jokių pateisinamų priežasčių taikyti tokią skubos procedūrą.

24 Antra, į patariamajam komitetui pateiktus dokumentus nebuvo įtrauktas atnaujintas 2002 m. gruodžio 10 d. Komisijos aplinkos generalinio direktorato informacinis pranešimas (toliau – 2002 m. gruodžio 10 d. Pranešimas), kuriame ši institucija pripažino, jog Graikijos prisidėjimas prie kritinių kiekių viršijimo kitose valstybėse narėse priklauso nuo tyrime naudoto matematinio modelio.

25 Trečia, patariamojo komiteto sudėtis laikotarpiu tarp 2002 m. balandžio 15 d. ir 2002 m. gruodžio 10 d. susirinkimų buvo pakeista iš esmės. Tik du nariai dalyvavo abiejuose susirinkimuose. Graikijos vyriausybės manymu, antrajame susirinkime dalyvavę nariai neturėjo galimybės susipažinti su visomis išnagrinėtomis faktinėmis aplinkybėmis, dėl šio priežasties procedūra taip pat yra negaliojanti.

26 Ketvirta, 2002 m. gruodžio 10 d. patariamojo komiteto susirinkimo protokolas Graikijos valdžios institucijoms, kad šios pateiktų pastabas, buvo išsiųstas tik 2002 m. gruodžio 20 d., t. y. praėjus 3 dienoms nuo ginčijamo sprendimo priėmimo, ir šiame protokole buvo tam tikrų netikslumų ir (arba) esminių praleidimų, tiesiogiai susijusių su EMEP pateiktais duomenimis. Pagal patariamojo komiteto vidaus darbo

tvarkos taisyklių projektą, bet koks galimas prieštaravimas turi būti aptartas ir, prireikus, įrašytas į protokolo priedą, kad prieš priimdama sprendimą Komisija būtų visapusiškai informuota apie skirtingas nuomones. Taip turi būti juo labiau dėl to, kad pagal direktyvos 9 straipsnį Komisija turi, kiek įmanoma, atsižvelgti į komiteto nuomonę.

27 Komisija tvirtina, kad direktyvos 3 straipsnio 5 dalyje numatyta procedūra pradedama valstybės narės prašymu ir kad šiame prašyme ji gali laisvai pareikšti savo nuomonę dėl prašomo priimti sprendimo, kaip tai akivaizdžiai išplaukia iš šios nuostatos. Bet kuriuo atveju, Graikijos vyriausybė paprašė, kad jos prašymas būtų nagrinėjamas antrą kartą atsižvelgiant į naujus jos pačios Komisijai pateiktus duomenis, ir šis prašymas buvo patenkintas. Šioje procedūroje nėra taikomas rungimosi principas. Tokiomis aplinkybėmis pagrindas, susijęs su teisės į gynybą pažeidimu, yra nepagrįstas.

28 Bet kuriuo atveju, kaltinimai dėl patariamojo komiteto kvietimo, jo sudėties ir jo susirinkimo protokolo turinio yra atmestini.

29 Komisija šiuo klausimu pažymi, kad 2002 m. birželio mėn. Graikijos valdžios institucijoms pateikus prašymą iš naujo apsvarstyti jos poziciją, Komisija joms išsiuntė kvietimą, darbotvarkę, 2002 m. gruodžio 4 d. peržiūrėto sprendimo projektą bei kitą dieną, t. y. likus 5 dienoms iki 2002 m. gruodžio 10 d. susirinkimo, vyriausybės pateiktos informacijos mokslinį įvertinimą, atsižvelgiant į patariamojo komiteto vidaus darbo tvarkos taisyklių projektą. Skuba buvo pateisinta tuo, kad sprendimas turėjo įsigalioti 2003 m. sausio 1 d., o Graikijos valdžios institucijos pastabas dėl 2002 m. gruodžio 10 d. susirinkimo galėjo pateikti raštu.

30 2002 m. gruodžio 10 d. Pranešimas yra vidaus dokumentas, kuris buvo parengtas po šio susirinkimo, ir jame nebuvo nurodyta nė viena nauja aplinkybė, galėjusi pakeisti susirinkimo eigą.

31 Klausimas dėl patariamojo komiteto sudėties priskirtinas valstybių narių diskrecijai.

32 Galiausiai dėl kaltinimų, susijusių su patariamojo komiteto susirinkimo protokolu, Komisija atsako, kad nacionalinėms delegacijoms perduotas peržiūrėto protokolo projektas nebuvo ginčijamas ir 2003 m. vasario 17 d. Graikijos delegacijos pateiktos kitos pastabos nebuvo susijusios su „esminiais netikslumais", ir kad bet kuriuo atveju patariamojo komiteto pateikta nuomonė, į kurią ji turi atsižvelgti, yra šio komiteto daugumos, o ne mažumos nuomonė.

Teisingumo Teismo vertinimas

33 Kaip generalinis advokatas nurodė savo išvados 28 punkte, Graikijos vyriausybės nagrinėjant jos pirmą pagrindą pareikšti kaltinimai nėra susiję su suinteresuotosios valstybės narės teisės į gynybą užtikrinimo principo taikymu jai bendraujant su Komisija, o iš tikro – su patariamajame komitete vykusios procedūros teisėtumu, todėl nėra būtina nagrinėti klausimą, ar ir kaip šis principas taikomas direktyvos 3 straipsnio 5 dalyje numatytai procedūrai.

34 Dėl pirmo kaltinimo, susijusio su pernelyg trumpo termino tarp kvietimo ir patariamojo komiteto susirinkimo pažeidimo bei su juo susijusių dokumentų, kurie buvo atitinkamai gauti 2002 m. gruodžio 4 ir 5 d., perdavimo ir dėl šio 2002 m. gruodžio 10 d. surengto susirinkimo pažymėtina, kad direktyvos 9 straipsnis neįpareigoja laikytis nustatyto termino išsiųsti kvietimą, darbotvarkę ir priemonių, dėl kurių prašoma pateikti nuomonę, projektų ar bet kurį kitą patariamojo komiteto narių darbinį dokumentą iki surengiant susirinkimą. Šis straipsnis tik numato, kad jis pateikia savo nuomonę dėl projekto dėl priemonių, kurį Komisija pateikia „per tokį laiką, kurį nustato pirmininkas atsižvelgdamas į nagrinėjamo klausimo skubumą".

35 Be to, komiteto vidaus darbo tvarkos taisyklių projektas, kuriuo Graikijos vyriausybė remiasi grįsdama savo argumentą, nepaisant to, kad yra negaliojantis, bet kuriuo atveju numato galimybę skubos atveju nustatyti kvietimo ir darbinių dokumentų perdavimo terminą iki penkių dienų.

36 Priešingai nei teigia ši vyriausybė, šiuo atveju situacija yra skubi, nes Graikijos ūkio subjektai privalo žinoti, ar 2003 m. sausio 1 d., t. y. dieną, nuo kurios direktyva valstybes nares įpareigoja nebeleisti naudoti sunkiojo mazuto, kuriame sieros kiekis viršija 1 masės procentą, jie ir toliau gali naudoti mazutą, kuriame sieros kiekis neatitinka direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje nustatytų reikalavimų.

37 Iš tikro, nors 2002 m. spalio 3 d. Graikijos valdžios institucijos Komisijai pateikė jos prašomą papildomą informaciją ir EMEP ataskaitą, kurioje buvo pateikta šios informacijos įvertinimo santrauka, Komisija gavo 2002 m. lapkričio 21 d., terminai turėjo būti sutrumpinti, kad Komisija, kuri turi kiek įmanoma atsižvelgti į komiteto nuomonę, sprendimą galėtų priimti iki 2002 m. pabaigos.

38 Todėl pirmas kaltinimas yra nepagrįstas.

39 Dėl antro kaltinimo, susijusio su 2002 m. gruodžio 10 d. Pranešimo neperdavimu patariamojo komiteto nariams, kad jie sėkmingai pasiruoštų tos dienos susirinkimui, pakanka pripažinti, jog Graikijos vyriausybė neginčijo, kad tai yra vidaus dokumentas, kuris buvo parengtas po šio susirinkimo Komisijos sprendimo priėmimo procedūros metu. Todėl šis kaltinimas taip pat yra nepagrįstas.

40 Dėl trečio kaltinimo, susijusio su patariamojo komiteto sudėties pakeitimu tarp jo pirmojo ir antrojo susirinkimų, pažymėtina, kad, pagal direktyvos 9 straipsnio pirmąją pastraipą, valstybių narių atstovų skyrimas į patariamąjį komitetą priskiriamas valstybių narių diskrecijai, tačiau jos neįpareigoja užtikrinti, jog tie patys asmenys dalyvautų skirtinguose susirinkimuose dėl to paties prašymo pateikti nuomonę.

41 Dėl ketvirto kaltinimo, susijusio su tariamai pavėluotu 2002 m. gruodžio 10 d. susirinkimo protokolo perdavimu Graikijos delegacijai, pažymėtina, kad viena vertus, direktyvos 9 straipsnio trečiojoje ir ketvirtojoje pastraipose numatyta tik tai, kad patariamojo komiteto nuomonė yra įrašoma į protokolą ir kad kiekviena valstybė narė turi teisę prašyti įrašyti į protokolą jos poziciją, ir kad Komisija, kiek įmanoma, turi atsižvelgti į komiteto nuomonę. Kita vertus, patariamojo komiteto vidaus darbo tvarkos taisyklių projekte, kuriuo Graikijos vyriausybė remiasi grįsdama savo reikalavimą, nepaisydama to, kad jis negalioja, tik nurodoma, jog protokolas šio komiteto nariams perduodamas per 15 darbo dienų nuo susirinkimo dienos ir kad nariai raštu informuoja pirmininką apie savo galimas pastabas, kurios buvo aptartos patariamajame komitete ir nesutarimo atveju buvo pridėtos prie protokolo.

42 Bet kuriuo atveju, net darant prielaidą, jog tai, kad 2002 m. gruodžio 10 d. susirinkimo protokolas nacionalinėms delegacijoms buvo perduotas praėjus 3 dienoms nuo ginčijamo sprendimo priėmimo, yra procedūrinis pažeidimas, dėl tokio procedūrinio pažeidimo šis sprendimas negali būti panaikintas, jei nėra nustatyta, kad nesant šio pažeidimo šio sprendimo, kuris priimtas atsižvelgus, kiek įmanoma, į komiteto nuomonę, rezultatas galėtų būti skirtingas (šiuo klausimu žr. 2005 m. spalio 25 d. Sprendimo *Vokietija ir Danija prieš Komisiją*, C-465/02 ir C-466/02, Rink. p. I-9115, 37 punktą).

43 Tokiomis aplinkybėmis šis pagrindas taip pat yra nepagrįstas.

44 Kadangi nė vienas iš keturių kaltinimų, kuriais Graikijos vyriausybė remiasi, grįsdama pirmą teisinį pagrindą, nėra pagrįstas, šis pagrindas yra atmestinas.

Dėl antro pagrindo, susijusio su direktyvos 3 straipsnio 2 dalies pažeidimu

Šalių argumentai

45 Graikijos vyriausybė pirmiausia teigia, kad išvada, jog Graikija prisideda prie kritinių kiekių viršijimo, išplaukia iš apskaičiavimo, kuris nėra patikrintas priemonėmis, ir kad EMEP atliktų tyrimų rezultatai neįrodo, jog nebuvo įvykdyta pagal direktyvos 3 straipsnio 2 dalį reikalaujama antroji leidimo taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą sąlyga. Šios vyriausybės manymu, priešingai nei teigiama ginčijamo sprendimo tryliktoje konstatuojamojoje dalyje, iš 2002 m. lapkričio 19 d. EMEP ataskaitos aiškiai nematyti ir nėra „pagrįstai neginčijant“ įrodyta, jog Graikijoje išmetamų

teršalų kiekis iš tikrųjų prisideda prie kritinių rūgštingumo kiekių viršijimo Italijoje. Toks patvirtinimas šioje ataskaitoje nebuvo minimas, o tik nurodytas prie ataskaitos pridėtame laiške, ir išreiškė šio laiško autoriaus, t. y. instituto generalinio direktoriaus, asmeninę nuomonę.

46 Per direktyvos priėmimo procedūrą 1997 m. ir 1998 m. EMEP ataskaitose Graikijos prisidėjimas prie sieros atsargų Italijoje buvo įvertintas nuliniu tarifu. Dėl prisidėjimo 2002 metais, kuris šiuo metu laikomas „egzistuojančiu", nors ir „nežymiu", jo tarifas tarp 0,1 % ir 0,2 % yra apskaičiuotas pagal nuo šiol EMEP ir Komisijos naudojamą skaičiavimo metodą. Pritaikius šiuo metu turimiems duomenims 1998 m. naudotą skaičiavimo metodą Graikijos prisidėjimas prie Italijos rytinėse vietovėse kritinių kiekių viršijimo prilygtų 0 %. Tačiau nukrypti leidžiantis mechanizmas gali tinkamai veikti, tik jeigu atsižvelgiama į direktyvos priėmimo metu buvusį mokslinį pagrindą, ir galimybė nukrypti turi būti aiškinama atsižvelgiant į per direktyvos priėmimo procedūrą naudojamą mokslinę ir techninę informaciją, duomenis, modelius ir metodologiją.

47 Graikijos vyriausybė taip pat tvirtina, kad taikydama kitą nei 1998 m. naudotą skaičiavimo būdą Komisija iš esmės pakeitė direktyvos taikymo sritį, o to ji negalėjo padaryti kitaip kaip nesilaikydama EB 189 C straipsnyje (po pakeitimo – EB 252 straipsnis) numatytos bendradarbiavimo procedūros, kuria remiantis buvo priimta ši direktyva.

48 Bet kuriuo atveju tokios technine prasme nedidelės atsargos (mažiau nei 0,5 %) negali prilygti „prisidėjimui" direktyvos 3 straipsnio 2 dalies prasme. Be to, Komisija klaidingai teigė, kad nėra būtina, jog toks prisidėjimas lemtų kritinių kiekių viršijimą, ir vien pripažinus, kad buvo toks prisidėjimas, pakanka pateisinti atsisakymą leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą. Viena vertus, direktyvos tikslas iš esmės apsaugoti ekosistemas nuo žalingo poveikio, kurį sukelia sieros dioksido išmetimas. Kita vertus, atsižvelgus į šios nuostatos formuluotę ji reglamentuoja tokius

išmetimus, dėl kurių konkrečioje ekosistemoje viršijami kritiniai kiekiai, todėl prašymo atmetimas reiškia, jog neabejotinai nustatyta, kad šios valstybės narės sieros atsargos EMEP nurodytose vietovėse, kuriose buvo pastebėtas kritinių kiekių viršijimas, yra šių kiekių viršijimą lemiantis veiksnys.

49 Direktyvą aiškinant sisteminiu būdu aišku, kad atsisakyti leisti naudotis direktyvos 3 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta nukrypti leidžiančia nuostata galima tik su sąlyga, jog dėl tokio atsisakymo padaugėtų apsaugotų ekosistemų. Tačiau nė viena iš šešių nesaugomų EMEP nurodytų vietovių, kuriose buvo viršyti kritiniai kiekiai ir kurioms galėjo daryti poveikį Graikijoje laikomos sieros dioksido atsargos nebus apsaugota, jei bus atmestas prašymas leisti taikyti nukrypti leidžiančias nuostatas. Be to, patenkinus prašymą nebūtų panaikinta vietovių saugomų ekosistemų apsauga.

50 Be to, EMEP standartas, į kurį Komisija pateikia nuorodą, yra matematinis modelis, kurį naudojant nebūtų nustatyta riba, už kurią nebūtų „nustatomas" mažesnis teorinis atsargų kiekis. Graikijos vyriausybės nuomone, reikia užtikrinti veiksmingą nukrypti leidžiančių nuostatų taikymą, kurio svarbą pažymi direktyva. Pagal Komisijos siūlomą aiškinimą, jokia valstybė narė negali remtis nukrypti leidžiančia nuostata, jeigu dėl jos nesvarbu, kokiu būdu išmetamų teršalų valstybės narės regionuose, kuriuose viršijami kritiniai kiekiai, yra kaupiamos atsargos.

51 Komisija teigia, kad direktyvoje minimas „prisidėjimas", neatsižvelgiant į tai, ar jis nežymus ar žymus. Skirtingai nei „prisidėjimo" sąvoka, direktyvoje sąvoka „mažesnės nei 0,5 % techninės atsargos" nėra apibrėžta. Nėra būtina, kad šis prisidėjimas būtų lemiantis veiksnys sprendžiant, ar viršytas leistinas kiekis, tačiau atsisakymą leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą pakanka pateisinti pripažinus, kad buvo

prisidėjimas. 1997 m. kovo 12 d. Komisijos pranešime COM/97/088 galutinis Tarybai ir Parlamentui apie Bendrijos strategiją stengiantis įveikti rūgštėjimą (toliau – pranešimas apie rūgštėjimą), kuris minimas direktyvos devintoje konstatuojamojoje dalyje dėl direktyvos 3 straipsnio 2 dalyje numatytos nukrypti leidžiančios nuostatos, nėra pateikiama nuoroda į galiojančią teisę, nors Taryba galutiniame priimtame tekste sąmoningai įtvirtino griežtesnes sąlygas suteikti leidimą taikyti nukrypti leidžiančias nuostatas. Todėl grįsdama savo teiginį Graikijos vyriausybė negali naudotis ir remtis šiuo pranešimu.

52 Graikijos prisidėjimas buvo įrodytas pateikiant atnaujintus apskaičiavimo rezultatus, pagrįstus bendrosiomis žiniomis apie atmosferos procesus tolimosios taršos atvejais, kurias Bendrijos mokslininkai turėjo sukaupę per pastaruosius 30 metų. Skaičiuojant kiekvienos valstybės narės prisidėjimą prie taršos direktyvos prasme, reikia atsižvelgti į apskaičiavimą. Institutas yra tinkamiausias mokslinių tyrimų centras, kuris turi pareikšti savo nuomonę, ar dėl valstybės narės anglies dioksido išmestų teršalų kitoje valstybėje narėje nėra viršijami kritiniai kiekiai.

53 Iš EMEP ataskaitų išvadų matyti, kad dėl Graikijos išmestų anglies atsargų kitų valstybių narių teritorijoje, konkrečiai kalbant Italijoje, buvo viršyti kritiniai rūgštingumo atsargų kiekiai. Ginčijamas sprendimas buvo grindžiamas duomenimis, susijusiais su 2000 m. ir 2001 m. išmestų teršalų kiekiais. Žinoma, Graikijos prisidėjimas prie sieros atsargų kaupimo Italijoje sumažėjo, tačiau jis nėra nežymus. Trijų valstybių narių, t. y. Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės, Suomijos Respublikos ir Švedijos Karalystės, sieros atsargų kiekis Italijoje nurodytas kaip nulinis.

54 Komisijos manymu, jos siūlomas aiškinimas nepanaikina nagrinėjamos nuostatos veiksmingumo ir atsižvelgdama į direktyvos tekstą bei tikslą. Nukrypti leidžiančią nuostatą galima taikyti, jeigu prašymą pateikusios valstybės prisidėjimas yra nulinis, nes atsargų kiekis mažesnis nei EMEP nustatytas standartas, arba jeigu kitose valstybėse narėse nėra viršyti kritiniai kiekiai, o tokia prielaida nėra nei teorinė, nei nepagrįsta.

55 Galiausiai Komisija nurodo, kad ji tik taiko direktyvos nuostatas, todėl EB 252 straipsnis nepažeistas.

Teisingumo Teismo vertinimas

56 Savo argumentais Graikijos Respublika iš esmės ginčija Komisijos siūlomą leidimo taikyti direktyvos 3 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos nukrypti leidžiančios nuostatos antros sąlygos, pagal kurią „dėl išmestų teršalų" valstybėse narėse „nėra viršijami" kritiniai kiekiai, aiškinimą ir Komisijos vertinimo metodą, naudojamą pripažinti tokį prisidėjimą bei dėl šios priežasties pripažinti, kad dėl Graikijoje esančių sieros atsargų Italijoje viršijami kritiniai kiekiai.

57 Pirmiausia dėl sąlygos, jog nebuvo prisidėta prie kritinių kiekių viršijimo pagal direktyvos 3 straipsnio 2 dalį, aiškinimo šį Graikijos vyriausybės teiginį reikia atmesti.

58 Pagal pačią šios nuostatos formuluotę leidimas naudoti sunkųjį mazutą, kuriame sieros kiekis yra tarp 1 ir 3 masės procentų, priklauso ne tik nuo sąlygos, kad būtų atsižvelgiama į atitinkamuose Bendrijos teisės aktuose dėl sieros dioksido nustatytus oro kokybės standartus, bet ir nuo antros sąlygos, jog išmestas sieros dioksidas „neprisideda prie kritinių kiekių viršijimo" valstybėje narėje, nors ši nuostata nenurodo tokio prisidėjimo dydžio nė jo svarbos minėtame viršijime. Iš šios nuostatos teksto negalima daryti išvados, kad nukrypti leidžiančia nuostata gali būti leista naudotis, jeigu prisidėjimas neturi lemiamos įtakos viršijimui arba, jį aptikus, jis neviršija nustatytos ribos.

59 Siaurą direktyvos 3 straipsnio 2 dalies aiškinimą taip pat patvirtina ne tik taisyklė, kad išimtys aiškinamos griežtai, bet ir parengiamųjų direktyvos darbų analizė, iš kurios matyti, kad jeigu Komisija pateikus Tarybos direktyvos pasiūlymą nurodė, kad leidimą taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą galima suteikti su sąlyga, kad prisidėjimas prie tarpvalstybinės taršos yra „nežymus", Taryba direktyvoje įtvirtino, jog leidimas taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą priklauso nuo sąlygos, kad dėl išmetamų teršalų „nėra" viršijami kritiniai kiekiai, neatsižvelgiant į tai, ar prisidėjimas yra žymus ar ne, ir nereikalaujant, kad jis turėtų lemiamos įtakos nagrinėjamam viršijimui.

60 Tiesa, kad direktyvos 3 straipsnio 2 dalies ispanų ir italų kalbinėse versijose tame pačiame sakinyje pažymėta, jog teršalų išmetimas neturi „žymiai" prisidėti prie kritinių kiekių viršijimo valstybėse narėse. Tačiau, kaip generalinis advokatas nurodė išvados 63 punkte, toks patikslinimas neturi reikšmės, nes nė vienoje versijoje kita kalba tokio patikslinimo nėra, ir netgi direktyvos 3 straipsnio 2 dalies antro sakinio ispanų ir italų kalbinėse versijose nurodyta, jog toks leidimas suteikiamas tik kol dėl valstybėje narėje išmestų teršalų valstybėse narėse „nebus viršyti kritiniai kiekiai" nepakartojant pirmiau vartotos sąvokos „žymiai".

61 Tokia išvada nepanaikina direktyvos 3 straipsnio 2 dalies veiksmingumo, nes leidimas taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą naudoti sunkųjį mazutą, kuriame sieros kiekis yra tarp 1 ir 3 masės procentų, gali būti suteiktas, jeigu, kaip pažymi Komisija, iš tyrimo rezultatų matyti, kad prisidėjimas prie kritinių kiekių viršijimo valstybėse narėse yra nulinis, arba jeigu bet koks kritinio kiekio viršijimas valstybėse narėse nebūtų pripažintas įgyvendinus 2001 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2001/80/EB dėl tam tikrų teršalų, išmetamų į orą iš didelių kurą deginančių įrenginių, kiekio apribojimo (OL L 309, p. 1).

62 Dėl kaltinimo, susijusio su EMEP ir Komisijos naudotu metodu, vertinant prisidėjimą prie kritinių kiekių viršijimo, pažymėtina, kad priešingai nei teigia Graikijos vyriausybė, nė viena direktyvos nuostata Komisijos neįpareigoja naudoti konkretaus skaičiavimo metodo ir juo labiau neįpareigoja įsigaliojus direktyvai naudoti tą patį metodą, kuris buvo naudojamas rengiant direktyvą.

63 Tokiomis aplinkybėmis negalima Komisijos kaltinti tuo, kad ji rėmėsi instituto atlikto tyrimo rezultatais, kurie buvo gauti naudojant vertinimo metodą, kurio mokslinio patikimumo Graikijos vyriausybė neginčija.

64 Iš tikro Graikijos vyriausybė neįrodė, jog Graikijos prisidėjimo prie kritinių kiekių viršijimo, konkrečiai kalbant, viršijimo Italijoje, nepatvirtina nauji apskaičiavimų rezultatai, kurie, kaip nurodė Instituto generalinis direktorius 2002 m. lapkričio 19 d. lydinčiame laiške, buvo gauti remiantis bendrosiomis žiniomis apie atmosferos procesus tolimosios taršos atvejais, kurias Bendrijos mokslininkai turėjo sukaupę per pastaruosius 30 metų.

65 Priešingai nei teigia Graikijos Respublika, ginčijamo sprendimo tryliktoje konstatuojamojoje dalyje numatytas patvirtinimas, jog pagrįstai buvo įrodyta, kad dėl Graikijos išmestų teršalų kitose valstybėse narėse, būtent Italijoje, iš tikrųjų viršijami rūgštėjimo kritiniai kiekiai, kuris nurodytas nagrinėjamą tyrimą atlikusio instituto generalinio direktoriaus laiške, išreiškia šio autoriaus, generalinio direktoriaus, nuomonę ir grindžiama šiuo tyrimu. Toks patvirtinimas išreiškia ne tik asmeninę, bet perteikia ir instituto nuomonę dėl atlikto tyrimo.

66 Be to, bet kuriuo atveju pažymėtina, kad ginčijamas sprendimas buvo priimtas atsižvelgiant į patariamojo komiteto nuomonę, todėl Bendrijų teismai tokį sprendimą galėtų panaikinti, tik jeigu paaiškėtų, jog padaryta akivaizdi faktinė arba teisinė klaida arba jeigu buvo piktnaudžiauta įgaliojimais (žr. šiuo klausimu 1983 m. rugsėjo 27 d. Sprendimo *Universität Hamburg*, 216/82, Rink. p. 2771, 14 punktą). Tokia klaida arba piktnaudžiavimas įgaliojimais įrodyti nebuvo.

67 Iš to, kas išdėstyta pirmiau, išplaukia, kad nepažeisdama direktyvos 3 straipsnio 2 dalies ir EB 252 straipsnio Komisija galėjo priimti ginčijamą sprendimą, kuris atitinka patariamojo komiteto pateiktą nuomonę, remdamasi instituto atlikto tyrimo rezultatais, pagal kuriuos dėl Graikijos išmestų teršalų tam tikruose Italijos regionuose buvo viršyti kritiniai kiekiai, nors toks prisidėjimas neviršijo 0,5 % nagrinėjamų sieros atsargų ir neturėjo lemiamos įtakos kritinių kiekių viršijimui.

68 Tokiomis aplinkybėmis antrą pagrindą taip pat reikia atmesti.

Dėl trečio pagrindo, susijusio su teisėtų lūkesčių apsaugos principo pažeidimu

Šalių argumentai

69 Graikijos Respublika teigia, kad ji galėjo teisėtai tikėtis, kad jai bus leista taikyti direktyvos 3 straipsnio 2 dalyje numatytą nukrypti leidžiančią nuostatą, ypač atsižvelgiant į Komisijos kartu su pradiniu pasiūlymu dėl direktyvos pateiktą pranešimą dėl rūgštėjimo. Iš tikro iš šio pranešimo buvo galima aiškiai suprasti, kad Graikijos Respublikai turėjo būti suteiktas leidimas taikyti panašią nukrypti

leidžiančią nuostatą tose savo teritorijos dalyse, kuriose ji žymiai neprisideda prie rūgštėjimo problemos. 1985–1996 m. buvo visapusiškai įvertintas Graikijos Respublikos prisidėjimas prie sieros atsargų sukaupimo Italijoje, kuris direktyvos priėmimo metu pagal 1998 m. EMEP ataskaitą bendrosios sieros pusiausvyros Italijos atžvilgiu buvo nulinis, ir toks patvirtintas argumentas Graikijos Respublikai dar labiau leido teisėtai tikėtis, kad jai bus leista taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą.

70 Komisija atsikerta, kad parengiamieji darbai ir pranešimas dėl rūgštėjimo, kurių rezultatas – Tarybos direktyvos pasiūlymo parengimas, negali būti laikomi konkrečiomis garantijomis, kurios ieškovei pagrįstai leistų tikėti atitinkamos situacijos atsiradimu. Akivaizdu, jog direktyvos pasiūlymai dažnai keičiami derybų metu, taip buvo ir šiuo atveju.

Teisingumo Teismo vertinimas

71 Galimybę pasinaudoti teisėtų lūkesčių apsauga turi kiekvienas ūkio subjektas, kuriam institucija sukėlė pagrįstų vilčių. Be to, niekas nedraudžia valstybei narei pasinaudojant ieškiniu dėl panaikinimo teigti, kad institucijos teisės aktas pažeidžia tam tikrų ūkio subjektų teisėtus lūkesčius (žr. 2005 m. kovo 10 d. Sprendimo *Ispanija prieš Tarybą*, C-342/03, Rink. p. I-1975, 47 punktą).

72 Vis dėlto negalima teigti, jog kartu su direktyvos pasiūlymu Komisijos pateiktas pranešimas, nors ir minimas direktyvos konstatuojamosiose dalyse, galėjo leisti teisėtai tikėtis, kad jame nurodytos kryptys išliks, nes, kaip matyti iš EB 189 a (po pakeitimo – EB 250 straipsnis) ir EB sutarties 189 c straipsnių, Komisija turi teisę

tokį pasiūlymą pakeisti bet kuriuo metu ir Taryba gali priimti aktą, keičiantį pasiūlymą (šiuo klausimu žr. 1993 m. spalio 5 d. Sprendimo *Driessen ir kt*, C-13/92–C-16/92, Rink. p. I-4751, 33 punktą). Šiuo atveju taip buvo tiek, kiek tai susiję su sąlygomis, kurioms esant leidžiama taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą naudoti sunkųjį mazutą, kuriame sieros kiekis viršija 1 masės procentą.

73 Todėl ginčijamas sprendimas nepažeidė teisėtų lūkesčių apsaugos principo, ir šiuo pažeidimu grindžiamą pagrindą reikia atmesti.

Dėl ketvirto pagrindo, susijusio su proporcingumo principo pažeidimu

Šalių argumentai

74 Graikijos vyriausybė tvirtina, kad proporcingumo principas įpareigoja, kad leidimas taikyti direktyvos 3 straipsnio 2 dalyje numatytą nukrypti leidžiančią nuostatą būtų suteikiamas lanksčiai. Kadangi kritinių kiekių, viršijimo ir prisidėjimo prie viršijimo sąvokos nėra tikslios, Komisijos taikomas pernelyg siauras aiškinimas prieštarauja lankstumui atsižvelgiant į „numatytų aplinkos ypatumų teritorinės struktūros visumą", į kurią Komisija pateikia nuorodą pranešime dėl rūgštėjimo.

75 Pažeista pusiausvyra tarp atsisakymo išlaidų ir nežymios naudos aplinkai turėjo Komisiją priversti patenkinti prašymą. Graikijos Respublikos išlaidos buvo 50 kartų didesnės nei Italijos Respublikos išlaidos, kad būtų pasiektas tas pats rezultatas –

apsaugoti aplinką savo teritorijoje. Komisijos pozicija įpareigoja valstybę narę padengti svarbias ir neproporcingas išlaidas, kad būtų sumažintas sieros kiekis sunkiajame mazute, nors dėl sumažinimo direktyvos aplinkos apsaugos tikslas visiškai nebūtų pasiektas, nes dauguma kiekvienoje vietovėje esančių ekosistemų, kuriose viršijamas kritinis kiekis, būtų išlikusios nepakitusios. Iš tikrųjų nė viena nagrinėjamame Italijos regione neapsaugota ekosistema netaptų labiau saugoma, jei neliktų teršalų deginant sunkųjį mazutą arba iš kito Graikijos šaltinio atsiradusių išmetamų sieros dioksido teršalų. Be to, nė viena šioje zonoje saugomų ekosistemų netaptų labiau pažeidžiama vien suteikus leidimą taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą. Kadangi ginčijamas sprendimas nebuvo nei numatytas, nei būtinas, jis pažeidžia proporcingumo principą.

76 Be to, Graikijos vyriausybė nurodo, kad jeigu Komisijos pernelyg griežtas aiškinimas atitinka direktyvos esmę, tai reiškia, kad pati direktyva pažeidžia pelningumo kriterijų ir proporcingumo principą.

77 Komisija tvirtina, jog aplinkybė, kad Taryba patvirtino griežtesnes leidimo sąlygas neįtraukdama į 3 straipsnį Komisijos siūlomos „nežymaus“ prisidėjimo sąvokos, patvirtina, kad prašymo leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą nagrinėjimo metu ji neturi jokios diskrecijos.

78 Taryba jau atsižvelgė į proporcingumo principą. Ginčijamos nuostatos tinkamumo pateisinimas grindžiamas direktyvos aštuntąja konstatuojamąja dalimi. Priemonės reikalingumas taip pat grindžiamas direktyvos devintąja, dešimtąja ir penkioliktąja konstatuojamosiomis dalimis.

79 Be to, pagal Teisingumo Teismo praktiką siekiamų tikslų svarba gali pateisinti ūkio subjektams kylančias neigiamas ekonomines pasekmes, net jeigu jos yra didelės. Tik aplinkos politikos srityje priimtos priemonės akivaizdžiai netinkamas pobūdis, palyginti su kompetentingos institucijos siekiamu tikslu, gali daryti poveikį tokios priemonės teisėtumui, tačiau šiuo atveju taip nėra.

Teisingumo Teismo vertinimas

80 Išnagrinėjus teisinį pagrindą, susijusį su direktyvos 3 straipsnio 2 dalies pažeidimu, matyti, kad Komisija neturi jokios diskrecijos suteikti leidimo taikyti šioje nuostatoje numatytą nukrypti leidžiančią nuostatą, jeigu pripažinta, kad buvo prisidėta prie kritinių kiekių viršijimo ir tai nepriklauso nuo tokio prisidėjimo apimties ir jo svarbos šiame viršijime. Tokiomis aplinkybėmis, kaip, be to, teigia ir Komisija, iškyla klausimas ne dėl to, ar šiuo atveju buvo laikytasi proporcingumo principo, bet dėl pačios nagrinėjamos direktyvos užginčijimo.

81 Be to, kaip Graikijos vyriausybė papildomai tvirtina, kad jeigu Teisingumo Teismas patvirtintų Komisijos siūlomą direktyvos aiškinimą, direktyva pažeistų proporcingumo principą, todėl pagal EB 241 straipsnį ji turėtų būti pripažinta netaikytina.

82 Komisija ir Taryba mano, kad Graikijos vyriausybės prieštaravimas dėl neteisėtumo yra nepriimtinas dėl ieškinyje nenurodytų šį prieštaravimą pagrindžiančių pagrindų.

83 Todėl šį teiginį reikia atmesti.

84 Iš tikro Graikijos vyriausybė teisme pareikštame ieškinyje papildomai tvirtina, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas pažeidė proporcingumo principą, nes direktyvoje numatytos leidimo taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą sąlygos neatitinka racionalaus ekonomiškumo kriterijaus, kurį Komisija nurodo pranešime dėl rūgštėjimo.

85 Ieškinyje pakankamai aiškiai išvardijamos priežastys, dėl kurių buvo pažeistas proporcingumo principas. Todėl remiantis šiuo pagrindu prieštaravimas dėl neteisėtumo negali būti pripažintas nepriimtinu.

86 Vis dėlto net jeigu valstybei narei pareiškus ieškinį dėl panaikinimo Bendrijos teisme būtų leista remtis jai skirtos Bendrijos direktyvos neteisėtumu ir dėl kurios ji nėra pareiškusi ieškinio dėl panaikinimo per EB 230 straipsnio penktojoje pastraipoje numatytą terminą, bet kuriuo atveju toks pagrindas nebūtų pagrįstas.

87 Pagal Teisingumo Teismo praktiką (žr. 2005 m. balandžio 14 d. Sprendimo *Belgija prieš Komisiją*, C-110/03, Rink. p. I-2801, 61 punktą) proporcingumo principo pažeidimas reiškia, kad Bendrijos teisės aktas teisės subjektams nustato pareigą, kuri viršija tai, kas yra tinkama ir būtina įgyvendinti šio akto tikslą.

88 Be to, esant būtinybei suderinti tam tikrus EB sutarties 130 r straipsnyje (po pakeitimo – EB 174 straipsnis) numatytus tikslus bei principus direktyvą grindžiant 130 s straipsnio 1 dalimi, skirta įgyvendinti EB 130 r numatytus tikslus ir dėl kriterijų, kurių Bendrijos teisės aktų leidėjas privalo laikytis įgyvendindamas aplinkos politiką, įgyvendinimo sudėtingumo, teismo kontrolė turi neišvengiamai apsiriboti klausimo, ar priimdama direktyvą Taryba nepadarė akivaizdžios vertinimo klaidos, nagrinėjimu (šiuo klausimu žr. 1998 m. liepos 14 d. Sprendimo *Safety Hi-Tech*, C-284/95, Rink. p. I-4301, 37 punktą).

89 Pirmiausia dėl Graikijos vyriausybės kaltinimų, grindžiamų pranešime dėl rūgštėjimo nurodytomis deklaracijomis, akivaizdu, kad Taryba sąmoningai įtvirtino griežtesnes sąlygas suteikti leidimą taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą naudoti sunkųjį mazutą, kuriame sieros kiekis viršija 1 masės procentą. Todėl šiuo pranešimu negalima remtis grindžiant Bendrijos teisės aktų leidėjo padarytą proporcingumo principo pažeidimą.

90 Pagal direktyvos 1 straipsnio 1 dalį jos tikslas – sumažinti sieros dioksido išmetimą, atsirandantį deginant tam tikrų rūšių skystąjį kurą. Šiuo tikslu direktyvos 3 straipsnio 1 dalis nurodo, kad nuo 2003 m. sausio 1 d. valstybių narių teritorijoje sunkusis mazutas, kuriame esantis sieros kiekis viršija 1 masės procentą, nebus naudojamas.

91 Kaip matyti iš direktyvos trečios, ketvirtos ir aštuntos konstatuojamųjų dalių, naftoje esanti siera dešimtmečiais buvo laikoma vyraujančiu sieros dioksido išmetimo šaltiniu, kuris yra pagrindinė „rūgštaus lietaus" priežastis ir viena svarbiausių oro taršos daugelyje miestų ir pramoninių rajonų priežasčių. Be to, kaip numatyta penktojoje konstatuojamojoje dalyje, rūgštėjimas yra tarptautinis reiškinys.

92 Leidimo leisti naudoti sunkųjį mazutą, kuriame esantis sieros kiekis viršija 1 masės procentą, suteikimui griežtų sąlygų, kaip antai įtvirtintų direktyvos 3 straipsnio 2 dalyje, nustatymas yra tinkama priemonė įgyvendinti direktyvos siekiamą tikslą.

93 Dėl būtinumo griežtai taikyti sąlygą dėl išmetamų teršalų prisidėjimo prie kritinių kiekių viršijimo valstybėse narėse, direktyvos dešimtoji konstatuojamoji dalis nurodo, jog „tyrimais buvo parodyta, kad nauda, gauta dėl sieros išmetimo mažinimo sumažinant sieros kiekį kure, dažnai bus didesnė negu šioje direktyvoje įvertintos pramonei skirtos išlaidos, ir kadangi yra technologijos, sukurtos sieros kiekiui skystajame kure sumažinti". Be to, kaip tvirtina Komisija, šią konstatuojamąją dalį pridūrė Taryba, siekdama paaiškinti, kad keisdama Komisijos pasiūlymą į griežtesnį ji atsižvelgė į proporcingumo principą.

94 Direktyvos penkioliktoji konstatuojamoji dalis pažymi, kad dėl sieros ribos kiekio sunkiajame mazute reikia numatyti nukrypti leidžiančias nuostatas valstybėms narėms ir regionams, kur tai leidžia aplinkosaugos sąlygos.

95 Ypač atsižvelgiant į sieros išmetimo poveikį žmonių sveikatai ir aplinkai bei į šių teršalų svarbų poveikį tarptautiniam rūgštėjimo fenomenui, nepadarydama akivaizdžios vertinimo klaidos Taryba galėjo manyti, jog būtina, kad leidimas taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą naudoti sunkųjį mazutą, kuriame esantis sieros kiekis viršija 1 masės procentą, būtų suteiktas, jeigu dėl valstybės narės išmetamos sieros valstybėse narėse nebūtų viršijami kritiniai kiekiai, net jeigu tokios priemonės išlaidos būtų didelės ir net jeigu toks prisidėjimas žymiai nepablogintų situacijos valstybėse narėse.

96 Siekiamų tikslų svarba gali pateisinti ūkio subjektams sukeliamas neigiamas ekonomines pasekmes, net jeigu kai kuriems ūkio subjektams jos būtų didelės (šiuo klausimu žr. 1990 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Fedesa ir kt.*, C-331/88, Rink. p. I-4023, 17 punktą, ir 1997 m. liepos 17 d. Sprendimo *Affish*, C-183/95, Rink. p. I-4315, 42 punktą), ypač todėl, kad aplinkos apsauga yra vienas iš pagrindinių Bendrijos tikslų (žr. šiuo klausimu 2005 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *Komisija prieš Tarybą*, C-176/03, Rink. p. I-7879, 41 punktą ir 2005 m. lapkričio 15 d. Sprendimo *Komisija prieš Austriją*, C-320/03, Rink. p. I-9871, 72 punktą).

97 Todėl pagrindas, susijęs su direktyvos neteisėtumu, yra taip pat atmestinas kaip nepagrįstas.

98 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, visą ieškinį reikia atmesti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

99 Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Komisija prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas iš Graikijos Respublikos ir pastaroji pralaimėjo bylą, ji turi jas padengti. Remiantis Procedūros reglamento 69 straipsnio 4 dalimi, Taryba pati padengia savo išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1. Atmesti ieškinį.

2. Priteisti iš Graikijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

3. Europos Sąjungos Taryba padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.